

pjevanje na hrvatskome crkvenoslaven-
skom počeo prodirati još krajem 14.
i početkom 15. stoljeća. Veliki je dio
današnjega repertoara saljskih *korišta* u
osnovi glagoljaški.

Crkveno je pjevanje na hrvatsko-
me crkvenoslavenkom i hrvatskom
narodnom jeziku zamrlo u posljednjoj
četvrtini 19. stoljeća. Na njegovo ob-
navljanje u Salima u 20. stoljeću utjecali
su učitelj Petar Matulina i župnik don
Ante Strgačić. Dvadesetih godina 20.
stoljeća vođenje tradicijskoga pučkoga
pjevanja preuzeli su istaknutiji domaći
pjevači, a od 1972. redovnice Služavke
Maloga Isusa.

Ovo je drugi koncert saljskih *korišta*
u okviru *Međunarodne smotre folklor*.
Prvi su se put predstavili 1997., također
u crkvi Sv. Katarine, koncertom koji
je priredio prethodne godine preminuli
akademik Jerko Bezić (1929.–2009.).

Posvetivši mu ovogodišnji koncert,
saljski su se pjevači s poštovanjem spo-
menuli pokojnoga Bezića, najvećega
poznavatelja tradicije glagoljaškoga
pjevanja u Hrvata, dok su publiku zadivi-
lili iskrenim i proživljenim pjevanjem
koje ne teži tehničkoj vrsnoći izvedbe,
već vjerno čuva pučki glazbeni izričaj.

Osim glagoljaškoga pjevanja, na
Listi zaštićenih nematerijalnih kultur-
nih dobara u Republici Hrvatskoj regi-
strirano je još 76 dobara. Sedam od njih
nalazi se od 2009. i na UNESCO-ovu
Reprezentativnom popisu nematerijalne
kulturne baštine čovječanstva. Po broju
kulturnih dobara na tom UNESCO-ovu
popisu Hrvatska je četvrta država u svi-
jetu, a prva u Europi. Stoga je, osim pod
pokroviteljstvom Hrvatskoga sabora,
ovogodišnja *Smotra* održana i pod viso-
kim pokroviteljstvom UNESCO-a.

LJILJANA MOKROVIĆ

IZLOŽBA »OD BITIJA KAPUCINSKOGA FRAGMENTI:
POVODOM 400. OBLJETNICE KAPUCINA U RIJECI I HRVATSKOJ«
(RIJEKA, 15. 10. – 25. 12. 2010.)

U Pomorskom i povijesnom muzeju
u Rijeci upriličena je izložba *Od biti-
ja kapucinskoga fragmenti: povodom
400. obljetnice Kapucina u Rijeci i
Hrvatskoj*. Izloženi su fragmenti iz
kapucinskih samostana u Varaždinu,
Karlobagu i Rijeci, ukupno 40 rukopi-
snih fragmenata glagoljskih, latinskih
i hebrejsko-aramejskih srednjovjekov-
nih kodeksa 13. – 15. stoljeća zajedno
s tridesetak tiskanih knjiga na kojima

su otkriveni. Izložbu su autori posve-
tili jedinstvenomu jubileju riječkih
kapucina i cijele Hrvatske kapucin-
ske provincije sv. Leopolda Bogdana
Mandića: 400. godišnjici dolaska Reda
Manje braće Kapucina (Ordo fratrum
minorum Capucinatorum) u Rijeku i u
Hrvatsku. Njezini glavni organizatori
bili su Hrvatska kapucinska provin-
cija sv. Leopolda Bogdana Mandića
s provincijalom dr. sc. fra Ivicom

Petanjakom na čelu i Kapucinski samostan Gospe Lurdske u Rijeci na čelu s gvardijanom fra Antom Pervanom. U suorganizatorsku suradnju aktivno su se uključile ugledne znanstvene i kulturne institucije, čiji je doprinos realizaciji ove izložbene manifestacije nezaobilazan: Akademija primijenjenih umjetnosti iz Rijeke s dekanom prof. Antom Tončijem Vladislavićem, Hrvatski državni arhiv iz Zagreba s ravnateljem dr. sc. Stjepanom Čosićem, Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja u Rijeci s ravnateljicom prof. Margitom Cvijetinović Starac i Staroslavenski institut iz Zagreba s ravnateljicom dr. sc. Maricom Čunčić.

Izložba je nastala na temelju otkrića brojnih rukopisnih fragmenata u knjižnicama kapucinskih samostana kao rezultat višegodišnjih istraživanja Anice Vlašić-Anić istraživačko-tematskoga kompleksa »Glagoljica u knjižnicama kapucinskih samostana«, u okviru kojega su do sada istražene knjižnice u Varaždinu, Karlobagu i Rijeci. Ta su istraživanja provedena u okviru znanstvenoga projekta Staroslavenskoga instituta koji je omogućio službena putovanja potrebna za rad u knjižnicama i postavu izložbe.

Istraživanje je započelo nakon što u 1986. g. u Varaždinu pronađena dva glagoljska fragmenta rukopisnih misala na pergameni, dvolist *FgVar₁* i list *FgVar₂*. Oba su identificirana,¹ a *FgVar₂* je i opi-

san.² Nastavljeno je u Karlobagu, gdje je 1994. g. pronađena prava minijatura biblioteka Propagandinih izdanja hrvatskoglagoljskih misala iz 17. i 18. st.,³ a 2005., 2006. i 2009. g. još nekoliko glagoljskih, latinskih i hebrejskih rukopisnih fragmenata na pergameni.

U Kapucinskom je samostanu Gospe Lurdske u Rijeci 2007. i 2008. g. na koricama, hrptovima i listovima tiskanih knjiga A. Vlašić-Anić pronašla 11 rukopisnih fragmenata i desetak ostrižaka hrvatskoglagoljskih liturgijskih kodeksa na pergameni, što je u novije vrijeme najveći broj otkrivenih fragmenata na jednome mjestu. Većina je fragmenata sačuvana zahvaljujući njihovoj sekundarnoj upotrebi, odnosno nađeni su kao ovitci tiskanim knjigama od 16. do 18. stoljeća.

Novopronađeni hrvatskoglagoljski fragmenti još nisu identificirani ni opisani, osim triju riječkih i jednoga varaždinskoga (*FgVar₂*), a okvirno se mogu smjestiti u razdoblje između 13. i 15. st.

gljica i hrvatski glagolizam: zbornik radova s međunarodnoga znanstvenog skupa povodom 100. obljetnice Staroslavenske akademije i 50. obljetnice Staroslavenskog instituta (Zagreb-Krk 2.-6. listopada 2002.). Uredili: M.-A. Dürrigl, M. Mihaljević, F. Velčić. Zagreb-Krk: Staroslavenski institut i Krčka biskupija, 341–354.

² VLAŠIĆ-ANIĆ, A. 2011. Varaždinski list hrvatskoglagoljskoga misala (*FgVar₂*), u ovom broju *Slova*.

³ VLAŠIĆ-ANIĆ, A. Glagoljica u knjižnicama kapucinskih samostana, 341–354.

¹ VLAŠIĆ-ANIĆ, A. 2004. Glagoljica u knjižnicama kapucinskih samostana. *Gla-*

Među fragmentima najstariji je riječki *Fragment Mudrih izreka FgCap VlaPr* tekst iz knjige *Mudrih izreka* (Pr 1, 11–19 i Pr 1, 21–28), pronađen zajedno s još dvama ostrišcima u knjizi *Decretales* iz 1582. g.: *Ostriškom Knjige Postanka FgCap VlaGn* i *Ostriškom glagoljskoga brevijara FgCap VlaDec*. Temeljem podrobne paleografske i jezične analize zaključeno je da se *Fragment Mudrih izreka FgCap VlaPr* može datirati početkom druge polovice 13. st., što znači da je to najstariji dosad pronađeni primjerak hrvatskoglagoljskoga prijevoda biblijske knjige *Mudrih izreka*, a ujedno i najstariji glagoljski rukopis pronađen u Rijeci. Dva su navedena ostriška datirana krajem 13. ili početkom 14. stoljeća. Još je utvrđeno da ta tri spomenika nisu pripadala istomu rukopisu, odnosno da oni potvrđuju postojanje triju različitih hrvatskoglagoljskih brevijara, što je posebno značajno zbog toga što potječu iz prijelaznoga razdoblja hrvatskoga glagolizma iz kojega nam je poznato samo tridesetak fragmenata.⁴

Osim glagoljskih fragmenata Anica Vlašić-Anić u knjižnicama je kapucinskih samostana otkrila 21 latinski ruko-

pisni fragment i jedan njemački, kao i dva iznimno vrijedna hebrejsko-aramejska fragmenta *Knjige Izlaska* datirana krajem 13. ili početkom 14. stoljeća.

Svaki je hrvatskoglagoljski fragment iznimno vrijedan, jer ukazuje na postojanje dosad nepoznatih kodeksa. Iznimno rijetko istraživači pronađu pojedinačne zagubljene listove poznate knjige, odnosno rukopisa, kao što je slučaj npr. s jednim listom *Novljanskoga misala*⁵ i dvolistom istoga misala⁶. Tek je manji dio fragmenata pronađenih u kapucinskim knjižnicama identificiran i opisan, pa je na istraživačima da ostale nakon restauriranja detaljno opišu, datiraju i utvrde kojemu kodeksu pripadaju.

Zbirka je tolikih hrvatskoglagoljskih fragmenata na jednome mjestu važno otkriće. O imponantnom broju glagoljskih rukopisa koji su se nekada nalazili u Rijeci govori činjenica da je do sada bilo poznato najmanje 16 fragmenata, od kojih je 7 Ivan Kukuljević dobio upravo iz Kapucinske knjižnice, a danas se čuvaju u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu.⁷ Brojni glagoljski fragmenti pronađeni u Rijeci potvrđuju

⁴ MIHALJEVIĆ, M. – VLAŠIĆ-ANIĆ, A. 2010. Novootkriveni glagoljski fragmenti u riječkoj kapucinskoj knjižnici. *Sprache und Leben der frühmittelalterlichen Slaven. Festschrift für Radoslav Katičić zum 80. Geburtstag*. Herausgegeben von E. STADNIK-HOLZER und G. HOLZER. Wien: Peter Lang, Internationaler Verlag der Wissenschaften, 95–124.

⁵ MIHALJEVIĆ, M. 1997–1998. Ostrižak glagoljskoga misala iz Novoga Vinodolskoga, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 23–24, 257–263; str. 259.

⁶ MIHALJEVIĆ, M. 1999. Novootkriveni glagoljski fragmenti u Sveučilišnoj knjižnici Rijeka, *Domesti* 7–12, 27–38.

⁷ ŠTEFANIĆ, V. 1960. Riječki fragmenti. *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* 3, 215–287.

da je glagoljica ovdje postojala od vremena kad se glagoljaštvo ukorijenilo na ovim prostorima. To je i razumljivo s obzirom na smještaj grada Rijeke u središtu sjevernojadranskoga glagoljaš-

koga područja, a kapucini su se pokazali kao vrijedni čuvari naše baštine, odnosno hrvatskoglagoljske pisane riječi.

MARINKA ŠIMIĆ

SVEČANO PREDSTAVLJANJE ČASOPISA *SLOVO* POSVEĆENA AKADEMKINJI IVANKI PETROVIĆ

Staroslavenski je institut imao čast i radost upriličiti promociju *Slova 60* (2010.), posvećena akademkinji Ivanki Petrović o njezinu 70. rođendanu. Svečanost je održana u Zagrebu 17. svibnja 2011., u Velikoj dvorani Matice hrvatske, a svojom su je prisutnošću uzveličili cijenjeni gosti iz zemlje i inozemstva, prijatelji kao i autori članaka objavljenih u ovome svečarskome broju.

Uz financijsku je pomoć Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske *Slovo 60* realizirano kao opsežan zbornik, koji na 910 stranica donosi trideset i dva znanstvena članka uključujući slikovne priloge i tablice. Zajednički je pothvat pedesetak znanstvenika i njihovih recenzenata iz Hrvatske, Češke, Bugarske, Italije, Srbije, Belgije, Austrije, Sjedinjenih Američkih Država, Rusije i Slovenije. Tekstovi su napisani na hrvatskom, češkom, bugarskom, srpskom, francuskom, njemačkom, engleskom, ruskom, talijanskom i slovenskom jeziku. Kvaliteti i esteticu ovoga sveska znatno je pridonijela i besprijeekorna grafička obrada uobičajeno zahtjevnih paleo-

slavističkih tekstova te prijelom računalnoga sloga tvrtke »Gradalis« d.o.o., kao i tisak obavljen u »Tiskari Velika Gorica« d.o.o.

Na predavljanju su govorili: Marica Čunčić, ravnateljica Staroslavenskoga instituta, akademici Petar Šimunović i Stjepan Damjanović, te urednici i dugogodišnji suradnici slavljenice: Vesna Badurina-Stipčević, Marija-Ana Dürriegl i Milan Mihaljević. Prema ocjeni predavljača, akademika Šimunovića i Damjanovića, svi se radovi odlikuju visokom znanstvenom kvalitetom i raznovrsnošću sadržaja od filoloških, jezičnih, gramatičkih, hagiografskih, književnih, liturgijskih, paleografskih, umjetničkih i povijesnih tema, sve do najnovijih otkrića hrvatskih glagoljskih rukopisa i njihovih latiničnih transliteracija. Marica Čunčić je u ime Staroslavenskoga instituta darovala akademkinji Ivanki Petrović svečano opremljen primjerak ovoga *Slova*. U glazbenome dijelu nastupio je Klavirski trio »Bersa« u sastavu: Danijela Petrić (klavir), Delio Malpera (violina) i Dubravka Jančić (violončelo), a nakon promocije uslijedio je domjenak u orga-